

Dobrine gozda pripadajo ljudem, ki z njim žive - tudi na Koroškem

Kdo so botri nove samopašnosti in centralizma v koroškem gozdarstvu?

Kot nekdanji gozdar in deležnik družbe GG Slovenj Gradec se po desetletju demokracije in na pragu novega tisočletja čutim ponižanega in razžaljenega ob posledicah sprememb v delniški družbi, ki napovedujejo hudo erozijo tako v koroških gozdovih kot tudi v strokovnih in človeških odnosih med koroškimi gozdarji.

V nadaljevanju bom s pomočjo zgolj vidnih dejstev poskušal dokazati, da mi pri pisanju nikakor ne gre za natolcevanje ali celo paskvilanstvo, temveč zgolj za opozarjanje na strokovno in etično nevzdržna dejanja, ki se skrivajo pod plaščem sklicevanj na načela tržnega gospodarstva. O uvodoma omenjeni eroziji, v tem primeru eroziji dobrega okusa, pričajo tudi kadrovske spremembe, ki jih novemu vodstvu družbeni dogovor (beri: sedanja zakonodaja) in osebna etika sicer dopuščajo, so pa v popolnem nasprotju s strokovnostjo, tradicijo in sedaj veljavnimi družbenimi načeli. Novi direktor je z ukinitvijo gozdnega obrata Črna na Koroškem ukinitelj gozdom najbogatejšo in po površini največjo organizacijsko enoto GG Slovenj Gradec, čeprav je dejstvo, da je po zaprtju Rudnika Mežica gozdarstvo glavna gospodarska panoga Zgornje Mežiške doline, tega obmejnega območja Republike Slovenije z Avstrijo.

Če k temu navržem še podatek, da največ delničarjev (lastnikov certifikatov) družbe GG Slovenj Gradec prihaja ravno iz Zgornje Mežiške doline in iz vrst tako aktivnih kot upokojenih gozdarjev ter da na možnost tako drastičnih organizacijskih posegov niso imeli nobenega vpliva, potem je razloge za radikalno ravnanje novega vodstva mogoče iskati le v povsem novem kontekstu in se je treba vprašati tudi po njihovih botrih.

Mežiška dolina (občine Črna, Mežica, Prevalje in Ravne), pretežno z gozdovi poraščena površina, s 304 km² sodi tako po količini kot tudi po kakovosti gozdnih sestojev med občine z največjimi zelenimi zakladi v državi. Mežiška dolina premore kar tretjino vsega gozdnega bogastva GGO Slovenj Gradec. Pa vendar novo vodstvo GG Slovenj Gradec ni čutilo niti moralne dolžnosti, da bi o nameravani reorganizaciji spregovorilo z občinskimi oblastmi v Črni in Mežici ali z vodilnimi na tamkajšnjem gozdnem obratu. Ob tem da je s strani slovenskih občin vse pogostejše slišati očitke zaradi centralističnih teženj države in s tem tudi prestolnice, se je mogoče zanimivo vprašati, kako hitro

se učijo "poslovneži" v najmanjši slovenski mestni občini. Ob težavah z lastno urbanostjo (ali pa tudi ravno zaradi njih) si dovolijo brez vnaprejšnjega dogovora z nepremišljeno reorganizacijo bistveno posegati v sosednja, pretežno ruralna okolja. Pri iskanju opravičil za omenjeno centralizacijo bi se mogoče lahko sklicevali na zahteve trga, vendar surovost prvih "poslovnih" potez novega vodstva govori predvsem o tem, da bomo na borznih straneh dnevnikaškega časopisa še naprej lahko spremljali le gibanja vrednostnih papirjev GG Postojna, GG Bled in drugih lesnopredelovanih podjetij v Sloveniji, na kotacijo tudi naših delnic iz GG Slovenj Gradec pa bomo morali še kar naprej le čakati. Kot upokojenec in delničar se skupaj z nemajhnim številom ostalih deležnikov iz Zgornje Mežiške doline vedno bolj bojim, da bomo zaradi (ne)poslovnih potez GG Slovenj Gradec potegnili "ta kratko", če je seveda že nismo.

Ukinjen gozdni obrat družbe GG Slovenj Gradec bi moral ostati v neokrnjeni organizacijski obliki. V takšni, kot je nastala po osamosvojitvi Slovenije z delitvijo zaposlenih delavcev, strokovnjakov in imetja na Zavod za gozdove Slovenije (OE Slovenj Gradec) ter družbo GG Slovenj Gradec. In to najmanj dotlej, dokler ne bodo razrešena vsa privatizacijska vprašanja, od vračanja z agrarno reformo nekdanje Jugoslavije odvzetih gozdnih zemljišč domačim lastnikom Slovencem do urejenega stanja odnosov do bivših gozdov tujega veleposestnika grofa Thurna, ki je odškodnino že dobil poplačano kot vojno škodo.

V Sloveniji govorimo in delamo zahtevne projekte za vstop v EU, na Koroškem pa se obnašamo kot mrhovinarji in smo uspeli osiromašiti upravljanje gozdarske službe do nerazpoznavnosti. Ignoriranje delničarjev s strani GG Slovenj Gradec je brezobzirno, izigrano je upoštevanje našega večinskega deleža, kot da sploh nimamo nobenih pravic iz naslova solastništva. Takšna brutalnost predstavlja začetek samopašniškega in korupcijskega uničevanja imetja in okolja. V zadnjih sto letih so na območju gozdnega obrata Črna nastale vse možne vrste lastništva nad gozdovi: privatna posestva, državni gozdni kompleksi, združenja raznih združnih lastnikov gozdov, cerkvena gozdna posestva in vaške skupnosti gozdnih posestev, obstajajo pa tudi občinski gozdovi in gozdne parcele v lasti lovskih družin. Gospodarjenje s to naravno dobrino so v zadnjih sto letih

uspešno vodili in usmerjali gozdarski romantiki z visoko osebno in strokovno kulturo - vse do včeraj!

Po nedavnih dogodkih - industrijskih prijemih iz centra, neznanih naravnim panogam, kot je gozdarstvo - pa bi po mojem osebnem prepričanju morali nemudoma začeti razmišljati o samostojnem Gozdnem gospodarstvu Črna na Koroškem. Za to je namreč na raz-

polago dovolj uveljavljenih strokovnih kadrov vseh profilov, izpolnjeni pa so tudi ostali pogoji za ustanovitev ekonomsko sposobne in površinsko zaokrožene gozdnogospodarske družbe na območju Mežiške doline, že za občini Mežica in Črna.

Karel Dretnik

Odgovor na stališče mag. Z. Belca (GozdV 1/2000) o nepravilni rabi dveh strokovnih izrazov v članku Razširjenost in rastne značilnosti malega jesena (*Fraxinus ornus* L.) v Sloveniji (GozdV 10/1999)

V omenjenem stališču avtor kritizira rabo (oziroma jo opredeli kot nepravilno) strokovnih izrazov mana in sloj ter besedne zveze "vlečenje v višino". "Sporni" izrazi so pomembna komponenta članka Razširjenost in rastne značilnosti malega jesena (*Fraxinus ornus* L.) v Sloveniji, zato je potrebno razjasniti in razložiti njihov pomen in rabo.

1. Strokovni izraz plast je sicer lepši in ustrežnejši kot izraz sloj, vendar se v gozdarski strokovni literaturi uporabljata oba izraza, zato uporaba strokovnega izraza sloj ni napačna, kot trdi mag. Z. Belec.

2. Za opis specifičnega pojava, ko mali jesen zaradi vrzeli v sestoji, ki ga gradijo drevesne vrste, ki dosega višje končne višine kot mali jesen, dosega večje višine kot v normalnih razmerah, je uporaba besedne zveze "vlečenje v višino" ustrezna, ker določa vzrok in posledico, v našem primeru je tisto, kar "vleče" mali jesen v višino, specifična vrstna in strukturna značilnost vrzelastih sestojev, posledica pa so večje končne višine malega jesena v takih razmerah. Tako rabo izraza vlečenje omogoča tudi Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ 1985), ki na strani 464 pojasnjuje izraz vlečenje (glagolnik od vleči) v 21 točkah, npr.:

- tč. 1: *s silo usmerjeno proti sebi a) povzročati premikanje česa za seboj, k sebi;*
- tč. 5: *spravljati kaj iz česa, s česa, navadno s silo;*
- tč. 15: *eksp., s prislovnim določilom spravljati koga kam, navadno brez njegove privolitve.*

Prav zaradi poudarjanja specifičnosti omenjenega procesa je bila uporabljena besedna zveza "vlečenje v višino", ki je tudi v narekovajih in zaradi tega ne more biti sporna (Narekovaj nam zaznamuje (tč. 2) "poseben pomen, položaj ali vrednost posamezne

besede ali besedne zveze.", Slovenski pravopis 1. Pravila. 1990. DZS. Str. 55).

Subjektivno razlaganje in (ne)razumevanje pomena uporabljene besedne zveze (ki je celo v narekovajih) ni argument za opredelitev, da je uporaba omenjene besedne zveze v članku neustrezna oziroma celo napačna.

3. Strokovni izraz mana je homonim in ima tri pomene:

- prava mana,
- listna mana,
- "nebeška" mana.

Prava mana je iz zarez (ali ran) debela malega jesena (in cedre ter alhagija) cedeči se sok, ki na zraku kristalizira in ki se je v preteklosti uporabljal v prehranske in zdravstvene namene. V medicini so iz mane izdelovali manin sirup (*Sirupus Mannae*). Mano so iz dreves cedre in alhagija pridobivali že Arabci; razcvet pridobivanja mane (iz malega jesena) je bil v 18. stoletju, ko so predvsem v južni Italiji za potrebe pridobivanja mane snovali nasade selekcioniranega malega jesena.

Listna mana je sladek, bolj ali manj nepredelan drevesni sok, ki ga izločajo nekatere vrste cevastih uši (*Lachnidae*) in kaparjev (*Lecaniinae*). To mano (medeno roso) nabirajo tudi čebele (hojin med iz jelove mane).

"Nebeška" ali **"svetopisemska"** mana je omenjena v Bibliji, ko naj bi med potovanjem Judov iz Egipta v Palestino padala z neba, vendar gre v tem primeru za užiten lišaj *Lecanora esculenta* (Pallas) Eversm., ki ga v sušnem obdobju prenaša veter. Jesenova mana vsebinsko resnično nima nič skupnega s t.i. "nebeško" mano.